

Отже, банківська система здатна забезпечити значний обсяг інвестиційних ресурсів, яких потребує вітчизняна економіка на сучасному етапі розвитку.

Список літератури

1. Папаїка О. О., Мелентьєва О. В. Аналіз інвестиційної діяльності банків України та шляхи підвищення її ефективності / О.О. Папаїка, О.В. Мелентьєва [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://trade.donduet.edu.ua/download/2013/35/Papaika.pdf>

2. Назарова О. Р., Васильченко Ю. Р. Інвестиційна діяльність як

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetma

economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2189

УДК 330.34.011

І. П. Васильчук,

к.е.н., доцент, докторант кафедри менеджменту банківської діяльності, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК»

Економічна криза, що продовжує руйнувати вітчизняну економіку, технічна й технологічна відсталість, структурні диспропорції внаслідок деградації високотехнологічного виробництва та подальшого переважання сировинної складової потребують системної реструктуризації економіки України на засадах інноваційного розвитку. В зв'язку з цим актуальною залишається проблема дослідження чинників економічного розвитку на засадах системно-синергетичного підходу та пошуку шляхів переходу вітчизняної економіки на інноваційний розвиток.

Досліджуючи теоретичні підвалини феномену розвитку слід виділити засновника теорії економічного розвитку Й. Шумпетера, провідних учених, що внесли значний вклад у подальшу розробку теорії, таких як С. Кузнец, Ф. Бродель, Т. Шульц, М. Кондратьєв та інших. Й. Шумпетер перший почав розрізняти економічне зростання та економічний розвиток, зокрема під зростан-

ням розумів збільшення з часом виробництва і споживання одних і тих же товарів і послуг, а розвиток асоціював з якісними змінами, появою нового внаслідок інновацій [1]. Подальші наукові дослідження в цьому напрямку призвели до появи в економічній науці спеціальної теорії росту, яка, на думку Т. Еггертссона, «пережила три хвилі теоретичних розробок: модель Харрода—Домара, неокласична теорія росту Солоу і нова теорія росту, або теорія ендегенного росту, створена Роумером, Лукасом та іншими вченими» [2, с. 8]. Вітчизняний вчений В.М. Фещенко зазначає, що «наголошуючи на «феномені розвитку» представники сучасного інституціоналізму досліджують процес розгортання суспільно-економічних явищ в історичній послідовності, утілюючи в наукових розробках принцип еволюційного підходу до реальності» [3, с. 290].

Досліджуючи поняття розвитку слід враховувати його загальнофілософське трактування як 1) незворотної, спрямованої, закономірної зміни матеріальних та ідеальних суб'єктів [2]; 2) процес, що спрямований на зміну матеріальних і духовних об'єктів з метою їх вдосконалення; 3) всезагальний принцип пояснення історії природи, суспільства і пізнання [4]. У контексті економічної науки термін «розвиток» переважно вживають для окреслення процесу розширеного відтворення, який передбачає поступові довготривалі якісні зміни всієї сукупності економічних і соціальних структур суспільства, зокрема всіх елементів його продуктивних сил та економічних відносин. Отже, до основних характеристик розвитку відносять якісні зміни, необоротність і специфічність об'єктів розвитку.

Як справедливо зазначають провідні вітчизняні вчені Ю.К. Зайцев, В.С. Савчук «економічний розвиток можна розглядати також як досягнення економічного зростання на основі якісного перетворення економічної діяльності, системи правил і способів її забезпечення. Адекватність економічного зростання економічному розвитку залежить від низки обставин, серед яких ключовими є джерела економічного зростання та його наслідки в широкому значенні» [5, с. 13]. Оскільки економічний розвиток включає розвиток суспільних відносин, він відбувається по-різному залежно від існуючих умов технологічних укладів економіки і розподілу матеріальних благ. Основними показниками економічного розвитку країни вважають якість життя населення, конкурентоздатність економіки, ВВП, ВНП, людський капітал на душу населення, індекс економічної свободи, галузева структура економіки, зокрема, частка сировинної економіки тощо.

Вивчаючи феномен економічного розвитку науковці наголошують на його системному характері і зазначають, що розвитку притаманні певні принципи і закономірності, зокрема історичність, цілісність, інтегративність, самоорганізація, адаптивність, комунікативність, ієрархічна впорядкованість, здатність до внутрішньої трансформаційної мети і технологічного способу її реалізації, динамічність [5, с. 17]. Економічний розвиток відбувається під впливом різноманітних чинників, серед яких традиційно виділяють наступні: мотиваційні, технічні, технологічні, екологічні, економічні, соціальні, політичні, духовні, інформаційні, інтелектуальні тощо. Проте більшість економістів підтримують думку, що головними драйверами росту і розвитку економіки є людський капітал і інвестиції, що ним створюються. Недарма вважається, що саме креативність є тією характеристикою людського капіталу, яка набуває найважливішого значення в постіндустріальній економіці. Слід зголоситися з думкою, що кожен із названих блоків чинників є формою, яка відображає рівень та якість розвитку тих чи тих інститутів, що становлять певне інституціональне середовище функціонування економічних систем [5, с.19].

Таким чином, перехід економіки України на інноваційний шлях розвитку вимагає системного дослідження закономірностей руху як окремих аспектів процесу розвитку, так і вивчення його як системи у зв'язку з іншими системами, що має бути покладено в основу розробки заходів системного регулювання економіки. В результаті має бути забезпечене стабільне та довгострокове накопичення позитивних структурних зрушень, що супроводжується загальним зростанням економіки, підвищенням її ефективності та поліпшенням якості життя.

Список літератури

1. *Шумпетер Й.* Теория экономического развития / Й. Шумпетер. Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1982.
2. *Эггертссон Трауинн.* Экономическое поведение и институты / Трауинн Эггертссон. — Пер. с англ. — М.: Дело, 2001. — 408 с.
3. *Фещенко В. М.* Сучасні економічні теорії: навч. посіб. / В. М. Фещенко. — К.: КНЕУ, 2012. — 474, [6] с.
4. Економічний словник [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://ekslovar.ru/slovar/r/razvitie-ekonomicheskoe.html>
5. *Зайцев Ю. К.* Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне пол. предмета і методології досліджень): навч. посіб. / Ю. К. Зайцев, В. С. Савчук. — К.: КНЕУ, 2011. — 337, [3] с.